

Poslední rozloučení s panem profesorem MUDr. Vratislavem Schreiberem, DrSc.

Vážená paní Schreiberová, vážená rodino, vážení smuteční hosté,

dovoľte mi v zastoupení pana přednosty, prof. Š. Svačiny, a jménem vedení III. interní kliniky, jménem Honorabilis děkana 1. LF UK, prof. Aleksi Šedo, a v zastoupení Jeho Magnificence rektora Univerzity Karlovy, prof. Tomáše Zimy, abych připomněl osobnost pana profesora Vratislava Schreibera.

Narodil se 29. června 1924 v Praze. Již na střední škole vynikal v přírodních vědách. Po maturitě byl v roce 1943 totálně nasazen v ČKD. Ihned po skončení války se přihlásil na lékařskou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, kde během studia působil na Fyziologickém ústavu Fakulty všeobecného lékařství u pana docenta Poupy. Věnoval se intenzivně experimentální práci, která vedla ještě během jeho studií k 15 publikacím včetně zahraničních (např. v časopisu Nature). Na fakultě promoval v roce 1950. Po krátkém působení v děčínské nemocnici byl povolán na 2 roky do základní vojenské služby, po níž byl odvelen do armády na další 3 roky.

V roce 1955 nastoupil jako sekundář na III. interní kliniku profesora Charvát, ale zároveň se intenzivně věnoval výzkumu zaměřenému na neuroendokrinologii. V roce 1964 byl jmenován docentem klinické fyziologie a v roce 1968 se stal prvním profesorem klinické fyziologie.

Nelze obsáhnout v krátkém přehledu všechny oblasti, jimž se profesor Schreiber věnoval. Přesto bych připomněl jeho významný objev z oblasti neuroendokrinologie. Jednalo se o hypotalamickou regulaci hypofýzy. Jako první na světě popsal hypotalamický faktor TRH stimuluji sekreci TSH v hypofýze. Dále se věnoval vztahům mezi štítnou žlázou, ovarií a kůrou nadledvin. Počátkem 80. let se zabýval endogenním faktorem podobným digitalisovým glykosidům a i v této oblasti získal mezinárodní uznání. Studoval oxid dusnatý v endokrinních regulacích, dále úlohu ceruloplazminu v hypofýze či vliv dopaminergních agonistů na hypofýzu.

Zasloužil se o rozvoj neuroendokrinologie a jeho světové uznání vedlo k jeho zařazení do monografie „Pioneers in Neuroendocrinology“ (Plenum Press, New York, London, 1978).

Laboratorní výzkum však nebyl jedinou oblastí, v níž profesor Schreiber vynikal. Byl uznávaným pedagogem, přednášel na lékařských fakultách, vychoval další vědecké pracovníky. Byl proděkanem pro vědeckou činnost na naší lékařské fakultě, byl členem vědeckých rad 1. a 2. lékařské fakulty i Univerzity Karlovy, členem komisí pro obhajoby kandidátských a doktorských prací. V roce 1968, když byl zvolen prof. Charvát rektorem UK, byl

prof. Schreiber vybrán jako prorektor pro vědu UK. Po vstupu vojsk Varšavské smlouvy však oba odstoupili.

Byl opakovaně volen předsedou České endokrinologické společnosti, což bylo výrazem zhodnocení jeho vědeckého přínosu i organizačních schopností. Stal se nezapomenutelnou postavou české i slovenské endokrinologie. V roce 1992 se stal zakládajícím členem Učené společnosti ČR, v roce 2004 zakládajícím členem České lékařské akademie.

Profesor Schreiber neúnavně prosazoval i popularizaci vědních poznatků. Připomeňme jeho působení v Akademii třetího věku, dále jeho četná rozhlasová vystoupení. Stal se též předsedou Rady pro popularizaci vědy Akademie věd ČR.

Publikoval přes 460 časopiseckých prací, mnohé v zahraničí, dále 7 monografií, učebnice, skripta, překlady, a řadu dalších.

Jeho mimořádná vědecká i pedagogická činnost byla odměněna mnoha vyznamenáními (dvěma státními cenami, Cenou ministra zdravotnictví, cenami odborných společností, Cenou ČLS JEP a dalšími) a též Státním vyznamenáním „Za zásluhy II. stupně“ uděleného prezidentem republiky v roce 2003.

Pan profesor Schreiber poznamenal myšlení a vědeckou práci v Laboratoři pro endokrinologii a metabolismus při III. interní klinice. Zanechal zde ducha inspirovaného nadšené badatele, kteří mají touhu odkrývat nejasné biologické vztahy a jít dále za poznáním. Ale daleko přesáhl vykonanou práci rámec svého pracoviště, 1. lékařské fakulty i Univerzity Karlovy.

Pane profesore, dovoľte mi, abych Vám poděkoval za vše, čím jste obohatil naše pracoviště, Laboratoř pro endokrinologii a metabolismus, III. interní kliniku 1. lékařské fakulty, svoji Almu Mater, Univerzitu Karlovu, českou a světovou vědu. Nezapomeneme.

20. listopadu 2015

Jan Škrha

Předneseno na posledním rozloučení s prof. Schreiberem v kostele sv. Ignáce v Praze dne 20. 11. 2015.

prof. MUDr. Jan Škrha, DrSc.

✉ jan.skrha@lf1.cuni.cz

III. interní klinika 1. LF UK a VFN, Praha

www.vfn.cz

Doručeno do redakce 25. 11. 2015